Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti (JOSRA). JOSRA 2 - 2019, roč. 12.

Vítězné projekty národního kola soutěže Ceny za správnou praxi v oblasti BOZP

30.09.2019

WINNing PROJECTS OF the NATIONAL ROUND of COMPETITIOn „THE good PRACTICE AWARD in osh“

Hana Hlavičková

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i., hlavickova@vubp-praha.cz

BOZP správná praxe soutěže projekty podniky

Abstrakt

Článek seznamuje s vítěznými projekty národního kola soutěže Ceny za správnou praxi v oblasti BOZP.

Klíčová slova: BOZP, Správná praxe, soutěže, projekty, podniky

Abstract

The article presents winnong projects of the national round of competition „The Good Practice Award in OSH“.

Keywords: OSH, Good practice, competitions, projects, enterprises

Úvod

Soutěž **Ceny za správnou praxi** je tradičně součástí celoevropská kampaň **Zdravé pracoviště 2018–2019** na téma **„Zdravé pracoviště má nebezpečné látky pod kontrolou“**, která probíhá pod záštitou Evropské agentury pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (EU-OSHA, dále jen Agentura), je decentralizovaná a má vnitrostátním orgánům, společnostem, organizacím, manažerům, zaměstnancům a jejich zástupcům a ostatním zúčastněným subjektům pomoci, aby spolupracovali na zlepšování bezpečnosti a ochrany zdraví (dále jen BOZP) na pracovišti. Kampaň podporuje širokou škálu činností na národní i evropské úrovni. Zvláště vítaná je zde účast menších podniků. Kampaně Zdravé pracoviště jsou největší svého druhu na světě a představují významné prvky motivující ke změně a zlepšování v oblasti BOZP.

Cíle **kampaně Zdravé pracoviště 2018–2019**:

- zvýšit povědomí o důležitosti a významu kontroly nad nebezpečnými látkami na evropských pracovištích,
- prosazovat hodnocení rizik, eliminaci a substituci, jakož i hierarchii preventivních opatření,

- zvyšovat povědomí o rizicích spojených s expozicí karcinogenům při práci,
- zacílit na skupiny pracovníků se zvláštními potřebami a zvýšenými úrovněmi rizika (například ženy, migranty a mladé lidi),
- zvýšit povědomí o vývoji politiky a současném právním rámci.

Na mnoha pracovištích po celé Evropě jsou pracovníci vystavováni nebezpečným látkám, které představují velký problém v oblasti BOZP. V této oblasti existuje velká škála právních předpisů, jakož i četné pokyny a podpůrné dokumenty a nástroje. Nicméně povědomí a znalosti nejsou často dostatečné a v mnoha případech by mohla být přijata snadno použitelná preventivní opatření.

Opatření k odstranění nebo omezení expozice nebezpečným látkám pomáhá chránit pracovníky před celou řadou nehod (jako je požár, výbuch a udušení) a zdravotních problémů (včetně kožních nemocí, alergií, dýchacích onemocnění, vrozených vad nebo rakoviny). Řešení rizik má rovněž komerční význam: organizace budou profitovat ze zvýšené produktivity a snížené míry pracovních neschopností.

Cílem **soutěže Ceny za správnou praxi** je vyzdvihnout nejlepší příklady organizací, které **aktivně řídí rizika, jež představují nebezpečné látky na pracovišti**. Agentura EU-OSHA hledá příklady, které ukazují holistický přístup k řízení BOZP a **skutečná zlepšení při používání nebezpečných látek a manipulaci s nimi** s cílem zajistit bezpečné a zdravé pracovní podmínky.

V prvním kole se konají národní soutěže a jejich vítězové postupují do celoevropského kola. Podle zaměření tohoto ročníku vybere mezinárodní porota vítězné společnosti, které významným a inovativním způsobem přispívají k BOZP v souvislosti s kontrolou nebezpečných látek na pracovišti. Vítězné projekty evropského kola budou vyhlášeny v listopadu roku 2019.

Ministerstvo práce a sociálních věcí, které je národním partnerem Agentury, v květnu 2018 vyzvalo subjekty k předložení projektů svědčících o úspěšných postupech inovativního a účinného řízení BOZP při manipulaci s nebezpečnými látkami a jejich používání v praxi. Projekty soutěžily ve dvou kategoriích (podniky do 100 zaměstnanců a podniky nad 100 zaměstnanců). Hodnotící komise do finále národního kola soutěže Ceny za správnou praxi vybrala dva projekty, které se zaměřily na nové přístupy k řešení konkrétních problémů v oblasti BOZP.

Popis vítězných projektů národního kola

I. kategorie

VAKOS XT a.s. & Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra

Minimalizace vlivu residuální kontaminace po nelegální výrobě narkotik na zdraví člověka (DETOXIKON)

Společnost se v projektu DETOXIKON zaměřila na minimalizaci působení nebezpečných psychoaktivních látek kontaminujících pracoviště příslušníků bezpečnostních sborů pomocí správné praxe BOZP, nakládání s důkazními materiály, vhodné péče o služební vozidla a oděvy, vhodným taktickým postupem před, během a po služebním zákroku. V případě, že byl příslušník vystaven mikrokontaminace a má nežádoucí zdravotní příznaky, absolvuje experimentální holistický detoxikační program složený z fyzioterapeutické, psychosociální, neurokognitivní a nutriční podpory kombinované s edukační rovinou k rozeznání rizika a uvědomění si rizika případné vlastní intoxikace. V souvislosti s projektem DETOXIKON bylo proškoleno v letech 2014-2018 přes 1 000 příslušníků bezpečnostních složek v ČR i v zahraničí. Školení se zaměřilo zejména na oblast BOZP v oblasti prevence rizik u protidrogových útvarů, forenzních složek, ale i pátracích útvarů Celní správy a jednotek mobilního dohledu. Postupné zavádění postupů očisty pracoviště od residuální mikrokontaminace do běžného procesu vedou k eliminaci relapsů, a tím i snížení morbidity.

Projekt DETOXIKON vznikl na základě dlouhodobé spolupráce oddělení specializované metodiky Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra s cílem realizovat individuální i kolektivní ochranná opatření proti nebezpečným látkám pro všechny bezpečnostní sbory nejen v ČR, ale i ve světě.

Povaha kontaminace, stejně jako expoziční cesty, je nejčastěji mnohočetná a při obvykle náhodném lékařském záchytu se péče omezuje na symptomatickou léčbu. Zajímavou statistiku vykazuje i výzkum autorské dvojce Van Dyke-Martyny zaměřený na rozsah kontaminace mezi příslušníky bezpečnostního personálu provádějícími zákroky v nelegálních laboratořích v USA. Získaná data ukazují, že 52 % dotazovaných policistů uvedlo nežádoucí zdravotní příznaky po zákroku ve varně, 17 % forenzních chemiků se někdy hlásilo jako nemocní po ohledání varny. Příznaky se manifestují nejčastěji ve fázi sběru důkazního materiálu u osob nepoužívajících osobní ochranné prostředky. Jako nejčastější symptomy se ukazuje podráždění kůže a dýchacích cest. Statisticky podrobné údaje se ukázaly u retrospektivních kohortové studie chronických zdravotních dopadů provedené u 46 forenzních chemiků a 13 policistů ohledávajících nelegální varny metamfetaminu s více než 2 800 jednotlivými ohledáními. Výsledky ukazují zmenšenou vitální kapacitu plic u policistů pracujících v prostředí s výskytem chemických látek, kteří nepoužívají prostředky respirační ochrany, nebo je používají jen v okruhu přímého přístupu k nebezpečným látkám. Hlavními symptomy je bolest hlavy, dýchací obtíže, podráždění sliznic a pokožky. Ty se objevují zejména v prostředí laboratoří s tekoucími nádobami, volnými nárosty solí, u požárů/výbuchů a při výskytu nekontrolovaných reakcí. Závěrem je 7-15násobný nárůst pravděpodobnosti újmy na zdraví při ohledání aktivní laboratoře v porovnání s neproduktivní laboratoří.

Obdobné výsledky v ČR dávají přehled o rozsahu problému. Rizikem jsou zejména archaické či zcela chybějící standardní operační postupy, nedostatečné uvědomění si hrozeb a jejich podceňování, jelikož riziko mikrokontaminace je aktuálně zaznamenáno dle našeho výzkumu až 130 metrů od místa přípravy psychoaktivních látek (varny, pěstírny konopí).

Efektivita dosažených výsledků

V souvislosti s projektem DETOXIKON bylo proškoleno v letech 2014-18 přes 1000 příslušníků bezpečnostních složek v ČR i v zahraniční (například: European Incident Commanders Guidelines Workshop, RU CATO FP7 projekt na College of Policing, UK). Školení se zaměřilo zejména na BOZP v oblasti prevence rizik u protidrogových útvarů, forenzních složek, ale i pátracích útvarů Celní správy a jednotek mobilního dohledu. Postupné zavádění postupů očisty pracoviště od residuální mikrokontaminace do běžného procesu vedou k eliminaci relapsů a tím i snížení morbidity. Do mezinárodní praxe budou výsledky přeneseny v rámci evropského projektu „Strenghtening the Capacity of Turkish Forensic Laboratories in combating IIlicit Drug Trafficking“ (TR 16 IPA JH 02 18) pro pracovníky turecký protidrogových jednotek. Na jaře 2019 proběhl kurz pro slovinskou policii.

II. kategorie

Ústřední vojenská nemocnice – Vojenská fakultní nemocnice Praha

Řízení rizika ohrožení těhotných chemickými látkami v ÚVN Praha

Nemocnice při zpracování projektu vycházela dle § 10 vyhlášky č. 306/2012 Sb., o podmínkách předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a o hygienických požadavcích na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče, kde je zakotvena povinnost provádět ve zdravotnických zařízeních pravidelný úklid prostor za použití čisticích a dezinfekčních prostředků se stanovenou účinností.

Použití čisticích a dezinfekčních přípravků obsahujících chemické látky nebo chemické směsi se specifickou rizikovostí pro těhotné je stanoveno ve vyhlášce č. 180/2015 Sb., o zakázaných pracích a pracovištích.

V rámci dezinfekčního programu nemocnice zaměstnavatel identifikoval čisticí a dezinfekční prostředky obsahující chemické látky a chemické směsi se specifickou rizikovostí pro těhotné. Podle dezinfekčního programu si jednotlivá pracoviště sestavují vlastní dezinfekční plány. Pokud nelze rizikový prostředek nahradit, nemohou na tomto pracovišti vykonávat práci těhotné zaměstnankyně. Úklid všech prostor je zajištěn dodavatelskou službou a pro výběr úklidových prostředků je požadováno použití prostředků bez specifické rizikovosti pro těhotné.

Cílem těchto opatření je zajistit bezpečné prostředí jak pro těhotné zaměstnankyně, tak pro všechny těhotné, které se v prostorách nemocnice mohou vyskytovat (pacientky, návštěvy, dodavatelské služby a další).

V návaznosti na legislativní požadavky na úklid zdravotnického zařízení a na práce zakázané těhotným zajistit bezpečné prostředí jak pro těhotné zaměstnankyně, tak pro všechny těhotné, které se v prostorách mohou vyskytovat.

V nemocnici pracuje celkem více než 2 100 zaměstnanců, z toho tvoří cca 72 %ženy, z toho počtu 85 % ženy ve fertilním věku (18 – 49 let). Ročně otěhotní cca 70 – 80 zaměstnankyň.

Provádění dezinfekce se v nemocnici řídí metodických návode Dezinfekce a sterilizace zdravotnických prostředků. Tento metodických návod upravuje pro potřeby ÚVN zásady provádění vyššího stupně dezinfekce, zásady provádění dezinfekce, zásady provádění hygieny rukou, zásady dezinfekce pokožky před parenterálními zákroky, zásady předsterilizační přípravy, způsoby sterilizace, způsob používání a druhy obalů, dobu expirace, skladování a transport sterilního materiálu, způsob vedení dokumentace a způsob kontroly sterilizace. Aktuální platný Dezinfekční program ÚNV a tabulka ředění pracovních roztoků je k dispozici na Intranetu ve složce nemocniční hygiena. V souladu s Dezinfekčním programem ÚNV si jednotlivá oddělení (pracoviště) zpracují vlastní dezinfekční program pro dezinfekci ploch a povrchů, pomůcek a nástrojů, pokožky a sliznic a hygienu rukou. Interval střídání přípravků používaných pro dezinfekci povrchů a ploch je minimálně tříměsíční. Dezinfekční přípravky si jednotlivá odborná i provozní oddělení objednávají v nemocniční lékárně prostřednictvím nemocničního informačního systému (žádanka na lékárnu). Nemocniční lékárna zodpovídá za dodržení sortimentu přípravků uvedených v platné příloze č. 1 metodického návodu. Požadavky na přípravky, které nejsou uvedeny v příloze, je nutné konzultovat s oddělením nemocniční hygieny, které případné změny schvaluje a předává informaci nemocniční lékárně. V půlročním intervalu je v případě, že nastanou změny, aktualizován dezinfekční program.

Úklid všech prostor nemocnice je zajištěn dodavatelskou firmou, která má zpracované technologické postupy úklidu zdravotnických i provozní částí a dezinfekční program pro provádění úklidu v návaznosti na infekční riziko různých provozů.

Efektivita dosažených výsledků

Bezpečné a zdraví neohrožující prostředí nemocnice s minimalizací rizika výskytu chemických látek a chemických směsí se specifickou rizikovostí pro těhotné.

Oficiální výsledky mezinárodní poroty budou vyhlášeny na summitu kampaně Zdravé pracoviště v listopadu 2019 ve španělském Bilbau. Za Českou republiku se mezinárodního finále zúčastní za I. kategorii do 100 zaměstnanců vítězný národní projekt "DETOXIKON" společnosti **VAKOS XT a.s. & Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra** a za II. kategorii nad 100 zaměstnanců vítězný národní projekt „Řízení rizika ohrožení těhotných chemickými látkami v ÚVN Praha" **Ústřední vojenské nemocnice – Vojenské fakultní nemocnice Praha**.

Oceněné subjekty, které se zapojily do národního kola tohoto programu v rámci kampaně Zdravé pracoviště, převzaly dne 28. května 2019 v Obecním domě v Opavě Ceny za správnou praxi.

Další informace o celoevropské kampani „Zdravé pracoviště má nebezpečné látky pod kontrolou" lze získat na internetových stránkách: https://www.healthy-workplaces.eu/cs/.

Vzorová citace

HLAVIČKOVÁ, Hana. Vítězné projekty národního kola soutěže Ceny za správnou praxi v oblasti BOZP. *Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti* [online]. 2019, roč. 12, č. 2. Dostupný z: https://www.bozpinfo.cz/josra/vitezne-projekty-narodniho-kola-souteze-ceny-za-spravnou-praxi-v-oblasti-bozp. ISSN 1803-3687.

Autor článku:
Hana Hlavičková